

ŠTEVERJANSKI VESTNIK

Števerjan, Trg Svobode, 6 — Izhaja enkrat na mesec — Izdaja Slovensko katoliško prosvetno društvo »Franc B. Sedej« iz Števerjana — Registriran na sodišču v Gorici, dne 7. marca 1969, številka 72

uredili :

mirko humar
boris hladnik
marjan terpin
anka černic
zvonko simčič
silva klanjšček
terezika srebernič
odg. urednik :
edi hlede
za vse članke
odgovarja celotno
uredništvo

Števerjan, dne

24. maja 1973

Leto V. - Štev.

4

3. ZAMEJSKI FESTIVAL SLOVENSKE NARODNO-ZABAVNE GLASBE

1.2.3. junija si bomo spet segli v roke pri nas v Števerjanu bratje iz domovine, Koroške in Primorske.

Kakor na lanskem festivalu, ko smo z veseljem uživali našo pesem, bomo tudi letos vsi prisluhnili novim melodijam, ki jih je ustvaril mladi slovenski rođ prav za števerjanski festival.

Godcem, pevkam, pevcem in gostom kličemo : DOBRODOŠLI V ŠTEVERJANJ.

Vso števerjansko mladino pa vabimo, naj se navdušeno pridruži organizatorjem-Prosvetnemu društvu "Fran B. Sedej", Ansamblu "L- Hlede" in Zvezi slov.kat. prosvete z Goriškega, da bo festival čimbolje uspel in bodo vsi odnesli iz Števerjana najlepše vtise.

III. ZAMEJSKI FESTIVAL NARODNO ZABAVNE GLASBE

=====

V prijetni briški vasi Števerjan, se bo vršil v dneh od 1. do 3. junija 1973, med Borovci, III. Zamejski festival narodno zabavne glasbe, ki ga prireja domače prosvetno društvo "Franc B. Sedej" v sodelovanju z vaškim ansamblom "Lojzeta HLEDETA".

Po lanskim in predlanskim izkušnjah. bo letošnja lepa manifestacija slovenske pesmi v zamejstvu, ko se bo potegovalo za nagrade čez 25 ansamblov iz Koroške, Tržaške in seveda iz Slovenije. Vsak ansambel bo predvajal dve svoji novi skladbi, ki sta bili zato priliko pripravljeni. Torej čez petdeset novih slovenskih narodnih melodij. Pomniti moramo, da letos imamo kar 18 novih ansamblov,

Na prvih dveh večerih, v petek in soboto, bodo nastopili vsi ansambli, izmed katerih bo strokovna komisija izbrala deset najboljših, ki bodo imeli pravico nastopiti v finalnem tekmovanju v nedeljo popoldne. Komisijo kateri bo predsedoval prof. Zorko HAREJ iz Trsta, sestavljajo še glasbeni strokovnjaki: dr. Andrej BRATUŽ iz Gorice, gdč. Marinka LASIČ, iz Sovodenj ob Soči, g. Tomaž TOZON, glasbenik iz Ljubljane, g. Evgen JURIČ, predstavnik revije "ANTENA" iz Ljubljane ter g. Ciril TERPIN, predstavnik Števerjančev. V to komisijo bodo na finalnem tekmovanju izbrane še tri osebe iz prisotnega občinstva. Komisija bo razdelila naslednje nagrade:

- L. 130.000.- za najboljšo melodijo;
- L. 100.000.- za najboljšo izvedbo;
- L. 50.000.- za najboljšega harmonikaša;
- ND. 1.000.- za najboljšo besedilo, nagrada revije "ANTENA" iz Ljubljane.

L. 50.000.- to je nagrado, katero bo podelilo občinstvo.

Na zaključnem finalnem tekmovanju, bo kot gost nastopil priznani narodno zabavni ansambel "L O J Z E S L A K" z svojim ansamblom, ki je poznan zaradi svojih lepih melodij in izvajanja širom po domovini in po svetu. Tudi to je eno izmed prijetnih privlačnosti letošnje števerjanske manifestacije. V soboto zvečer pa bo nastopil goriški moški zbor "Mirko Filej".

Gotovi smo, namreč, da bo ta edinstvena prireditev v zamejstvu privabila tiste dni v Števerjan mnogo ljubiteljev naše pesmi, posebno narodnih melodij, in tako bo poplačan trud, skrb in požrtvovalnost naše mladine.

=====

SEZNAM ANSAMBLOV, KI BODO NASTOPILI V PETEK 1. JUNIJA IN V SOBOTO 2. JUNIJA 1973.

ANSAMBEL in NASLOV SKLADBE	AVTOR BESEDILA IN GLASBE
=====	
1) Ansambel "VIKIJA AŠIČA"	

Praznovanje v Ptuj
Take so

Meta Rainer

Ivan Lipovšek
Viki Ašič

ANSAMBEL in NASLOV SKLADBE

AVTOR BESEDILA IN GLASBE

2) Ansambel "ATOMI"

Jesen
Vasovanje

Ivanka Glazer - Rajmund Obermajer
" " " "

3) Ansambel "RUDIJA BARDORFERJA"

Pomlad v Števerjanu
Spet so prijatelji zbrani

Rudi Bardorfer-Rudi Bardorfer
" " " "

4) Ansambel "ČRIŠKI FANTJE"

Čeriešnje, čeriešnje
?

Ludvik Zorzut

5) Ansambel "DOBOVSKIH PET"

Konec skrbi
Očka povej

Ivan Malavašič - Stanko Kežman
" " " "

6) Ansambel "FANTJE S POHORJA"

V pomladi
Po koroških stezah

Hubert Lorenci - Hubert Lorenci
- Adi Dolar

7) Ansambel "GALEBI"

Spominčice
Moja zemlja

- Stane Malič
Ljubka Šorli - Franc Pohajač

8) Ansambel "RUDIJA JEVŠKA"

Veseli godci
Pogled na zelenico

Marjan Stare - Franc Štefe
Peter Košnik - Jure Frelih

9) Ansambel "KONDOR"

Na dedovem borjaču
Naša vas

Saša Martelanc - Saša Martelanc
Albert Miklavc - Ubald Vrabec

10) Ansambel KOROŠKI KVINTET"

Rože za mamo
Zdravica

Avgust Osojnik - Avgust Osojnik
" "

11) Ansambel "FRANCIJA KOŽUHA"

?
?

12) Ansambel "JANEZA MAHKOVIČA"

Moj valček
čez planine

Franci Lakovič - Janez Mahkovič
" " "

13) Ansambel "NOTRANJCI"

Prva vožnja
Veselo na okrog

Ivan Malavašič - Stane Makovec
" "

14) Ansambel "ODMEV"

Slovenija moja
Ples metuljev

Milče Štebu - Jelo Klančar
- Marjan Urbanija

ANSAMBEL IN NASLOV SKLADBE

AVTOR BESEDILA IN GLASBE

15) Ansambel "KVINTET PLANIKA"

Na Štajerskem je spet lepo
Štajerska polka

Janko Plaznik - Janko Plaznik
" "

16) Ansambel "PLANINSKI INSTRUMENTALNI KVINTET"

?

?

17) Ansambel "PODJUNSKI KVINTET"

Val srca
Vinski bratje

Milka Hartman - Valentin Zirgoj
" " " "

18) Ansambel "SPOMINI"

Na prisojoh
Tam pr'dravo

- Jože Kotar
Albin Kranjc - Albin Kranjc

19) Ansambel "RUDIJA ŠKERJANCA"

Barčica
Divji Veter

Kalan Rudi Škerjanc
" " "

20) Ansambel "TAIMS"

Jesen v Goricah
Čez kraške gmajne

Cvetko Golar Stane Malič
- " "

21) Ansambel "VESELI HRIBOVCI"

Zapeljivi Janez
Razigrana harmonika

Stane Žnuderl - Stane Žnuderl
- " "

22) Ansambel "VESELI LIBOJČANI"

Rudarjeva pot
Vsak po svoje

Barbka Jeloščnik - Herbert Kuzma
- " "

23) Ansambel "VINO JUG"

Spomin na rojstno hišo
Polka na planini

Edvard Potrč - Edvard Potrč
- " "

24) Ansambel "FRANCIJA ZEMETA"

Na vasovanje
Rojstni kraj

Franc Zeme
Franc Zeme " "

25) Ansambel "TRIO STANETA ŽNUDERLA"

Želja
Od Ljubljane do Šentjane

Stane Žnuderl - Stane Žnuderl
- " "

V petek in soboto se bo festival začel ob 21. uri v nedeljo pa ob 17. uri.

bo

Tudi letos, kakor lansko leto, prosvetno društvo "Franc B. Sedej" za to priliko izdalo brošuro, v kateri bodo natisnjeni teksti vseh pesmi, s katerimi bodo ansambli nastopili.

Gotovo je, da bo kar dobro poskrbljeno za lačne in žejne duše, saj smo si zagotovili že več stotov dobrih petelinov in več sto litrov dobrega briškega vinca.

TOREJ NASVIDENJE

1. 2. in 3. JUNIJA 1973

SLOVO OD JOŠKOTA MARAŽA.

Težko je vsem,ko se poslavljamo od vaščana,ki je za vedno odšel od nas, težko posebno, če je ta bil še mlad.

Kako bi se ne s težkim srcem poslavljali od Joškota,ki je poleg vsega, poleg svoje mladosti ,nadvse ljubil svojo zemljo, svoje vinograde, katerim je skoro posvetil svoje življenje.

Kot ob vsaki izgubi,nismo tudi tokrat hoteli verjeti, da je res. Vendar on nas je zapustil, mirno in tiho,kot je bilo vedno njegovo življenje. Rad je sodeloval pri društvu, rad bil v družbi s števerjanskimi fanti,nikomur pa ni nikoli storil žalega in se nad nikomer znašal. In ni to prvi primer, da nas mladi zapuščajo naši najboljši bratje.

Dragi Joško. Večkrat bomo odslej poromali na tvoj grob, kamor smo Te s težkim srcem položili. Poleg molitve nam bo gotovo Tvoj spomin vliil novega poguma v pošteno življenje v tej večkrat solzni dolini.

števerjanska občina sporoča, da sprejema župan
na občinskem uradu

VSako SREDO OD 12. do 14 URE

Za Vestnik so darovali: Anton Ciglič,Križišče L. 1.000 = Škorjanc
Albin, Klanec, L.2.000.- Terpin Ivo,
Sovenca L. 1.000.- Terčič Milka in Žnideržič
Antonija, Lir 5.000.-
Vsem iskrena zahvala.

SESTANEK PRIJATELJEV LISTE SLOVENSKE SKUPNOSTI.

Ker se bližajo vnovič deželne volitve, so se zbrali v Števerjanu pred dnevi prijatelji in somišljeniki Slovenske skupnosti. Prisoten je bil tudi dosedanji deželni poslanec dr. DRAGO ŠTOKA, ki je tudi na teh volitvah glavni kandidat. Številne prisotne, zlasti mlade, je pozdravil Marjan Terpin, ki je v glavnem nakazal probleme s katerimi se bomo kot Slovenci srečali na teh volitvah. V nadaljevanju je župan Stanislav Klanjšček podal kratko poročilo in v glavnem naglasil **velike** zasluge, ki jih ima Drago Štoka pri uresničevanju javnih in drugih del v naši občini z deželnim prispevkom. Brez našega -direkt slovenskega poslanca bi na deželnih uradih veliko manj dosegli.

Povzel je nato besedo dr. Štoka, ki je prisotne seznanil s obširno problematiko teh volitev, ki zadevajo vse Slovence od Miljskih hribov pa do Žabnic.

Ob koncu so zbrali še števerjanskega kandidata na skupni SLOVENSKI LISTI, ki bo domačin MARJAN TERPIN.

ŠOLSKI SESTANEK.

Po zahtevi staršev (glej zadnji Vestnik) so učitelji na naši osnovni šoli s polnim poukom sklicali sestanek vseh staršev otrok, ki obiskujejo to šolo.

Vabilu se je odzvalo lepo število staršev, ki so tudi aktivno posegali v obširno diskusijo ter se zanimali za razne probleme te šole. Prisotna sta bila tudi didaktični ravnatelj Milan BRESCIANI in šolski inšpektor dr. FEDERICO LEBANI, ki sta odgovarjala staršem na razna vprašanja.

Sestanek je bil brez dvoma zelo pozitiven, tako za starše, učitelje in šolsko oblast, ker je jasno, da se samo s pogovorom lahko odstranijo vse težave in morda nepravilnosti, ki se v takih skupnostih včasih na žalost pojavljajo.

OBCINSKAUPRAVA

vabi vse, ki imajo traktorje-goseničarje, da z njimi ne kvarijo novih asfaltnih cest. Škoda bi bilo namreč, da bi te lepe ceste, ki se sedaj vijejo po vseh predelih Števerjana in so dobro vsem, pokvarili. Opozarja se tudi, da bodo taki tudi kaznovani, če jih bodo zasačili orožniki, ker so ta dejanja protizakonita.

Tisto leto je bila zgodnja pomlad. Sadno drevje je cvetelo, žuželke so pridno nabirale cvetni prah in ga zmešale v panje. Tri dni po Veliki noči je bila poroka. Tone in Anica sta si obljubila večno zvestobo v cerkvi na Menjgorah. Oče in mati sta bila mlade neveste zelo vesela. Mlada se je hitro poprijela dela. V družini je zavladalo tisto lepo sožitje med mladima in starima. Ob letu se je mlademumu paru rodil sinček, ki so mu dali ime Vojko; po vrsti so mu sledili še Rado in dvojčici Katica ter Mirka.

Leta so minula. Grmekovi otroci so dorasli in pridno študirali. Vojko na medicinski fakulteti v Ljubljani, Rado na kmetijski šoli v Trevizu, Mirka in Katica pa na trgovski šoli v Gorici.

Grmekovi so srečna družina. Stari Grmek je ponosen na vnuke, na sina najbolj pa na Anico, ki tako lepo in v duhu časa vzgaja mladi Grmekov rod in tako je letos prvič, ko ni Grmekove mame doma za praznike, obiskala Vojka, ki mu letos ni bilo mogoče praznovati Božiča doma na Vipavskem.-

(se nadaljuje)

~~~~~
 ooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooo
 =====

====Z A====S T A R O====P R A V D O====
 =====
 (povzeto iz "ŠTANDREŠKEGA ZVONA")

(2. nadaljevanje)

Toda, žal, dajatve so iz dneva v dan naraščale. V 16. stol. je moral dajati kmet 20% vsega svojega pridelka na račun, tretjino je moral hraniti za seme za prihodnje leto, od polovice tega majhnega pridelka pa res ni mogel imeti moke za kruh.

Življenje kmetov se je zelo poslabšalo: tega je bila kriva tudi uvedba denarja. Fevdalni gospodje so od trgovcev le drago kupovali tuje blago, zato so potrebovali denar. Da bi pa prišli do denarja, so zopet obremenili kmeta: spremenili so tedanje dajatve v pridelkih in tlake v denarno dajatev. Zato je prihajalo do vedno hujših sporov zemljiške gospode s podložniki.

Odločilen udarec na kmeta, pa je bil šele takrat, ko je vrednost denarja padla za 4-krat, zemljiški gospodje pa so v tem času kmetom zvišali denarne dajatve za 5 - 7 krat. Podložniki pa so se takšnemu zviševanju upirali in se sklicevali na "staro pravo", oziroma na te iste dajatve, ki so bile napisane v urbarjih. Ni bilo še dovolj: gosposka je uvajala razne davke za vzdrževanje osrednjih deželnih uradov, predvsem za vzdrževanje vojske ter za obrambo pred Turki. "Glavarina" in "tedenski vinar" sta bili dve vrsti takšnega splošnega davka.

Veliko nevarnost za kmete so bili namreč pogosti turški vpadi. Da bi bili meščani na varnem, so jim morali kmetje zidati mestna obzidja in po navadi ravno takrat, ko je bilo na polju največ dela. Meščani so bili tako na gotovem, kmetom pa so Turki lahko plenili imetje in odpeljati njihove otroke s seboj.

Navsezadnje, kot da bi se fevdalna oblast hotela norčevati iz kmetov, je zahtevala, da morajo tudi kmetje v vojaško službo.

V takem položaju pa kmet res ni mogel živeti, saj sploh ni mogel ugoditi gosposki. Od kod dobiti denar. Zato so si že v 15. stol. in tudi v 16. stol. kmetje začeli izboljšati položaj s trgovanjem. Prodajali so žito in živino, kože in vosek. Dobivali so tudi denar, da so lahko plačevali vedno večje in nove dajatve.

Temu kmečkemu trgovanju pa so se začeli kmalu upirati meščani in zemljiški gospodje, ki so si hoteli pridržati zase pravico trgovanja. Da bi kmetom škodili ter jim ovirali zaslužek, so zahtevali da so kmetje pri prehodih plačevali "mitnine", pri prehodih čez mostove pa "mostnine". Zemljiški gospodje pa so pobirali carine.

Kot vidimo številni so bili vzroki, ki so kmete že dalj časa silili v upor, kajti položaj kmeta se je vedno bolj slabšal. Breme na so se kmetom večala, njihove pravice pa so se na vsakem koraku manjšale. V kmetih je porasel pogum in upornost, zato so stopili v boj "za staro pravdo". Uvod v ta puntarska dejanja 16. stol. so bili manjši upori, med njimi je bil največji upor na Koroškem leta 1478.

- Prvi kmečki upori pri nas:

Koroški kmečki upor leta 1478 -

V 15. in 16. stol. se je začela v slovenskih pokrajinah vrsta kmečkih uporov, kateri so nastali zaradi splošnega nezadovoljstva podložnikov. Kmetje so se začeli združevati v "kmečko zvezo" (bund= od tod ime punt ali upor), da bi poskrbeli za obrambo proti Turkom, ki so plenili na slovenski zemlji.

Plemstvo si je prevzelo nalogo, da bo odgnalo Turke, saj je v zameno zahtevalo od kmetov posebnega davka: "glavarino" in "tedenski vinar". Toda kljub vsem izrednim davkom gosposka ni ničesar poskrbelo za obrambo pred Turki.

Tako so leta 1473 Turki prvič obiskali Koroško. Koroški kmetje so se združili v "kmečko zvezo" in takoj poslali odločno spomenico zastopnikom koroškega in kranjskega plemstva, češ, da ne bodo plačevali novih davkov zaradi turške nevarnosti in da ne bodo več oddajali urbarialnih služnosti svojim graščakom, če ti ne bodo ničesar ukrenili proti Turkom.

Toda vse zaman. Turki so ponovno napadli leta 1476 Koroško in štiri mesece se je potikala po naših deželah vojska.

Ni čudno, da se je med kmeti ponovno dvignil krik. Obupani kmetje so začeli sumiti, da so plemiči povezani s Turki.

Še nekaj se je medtem zgodilo, kar je sililo v upor: menjavanje oglejskega denarja za dunajskega. Kmetje so sedaj dobivali dva dunajskega pfeniga za enega oglejskega. V enakem razmerju so se seveda večale tudi denarna dejstva podložnikov.

Upornost in nezadovoljnost med kmeti je raslo in leta 1478 razraslo v odkrit upor. To je bil prvi kmečki upor na Slovenskem, ki je zajel skoraj vso Slovensko Koroško.

"Kmečka zveza" je zahtevala, naj se ohrani "stara pravda". Hoteli so dobiti v svoje roke sodišča; vse davke naj bi v prihodnje pobirala kmečka zveza, ne več zemljiška gospoda.

(nadaljevanje)